

MIMIKA ΒΑΛΕΝΣΤΑΪΝ

Δανιήλ Αλχανάτης

ΠΟΡΕΙΑ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Εκδόσεις ΝΙΚΑΣ, Αθήνα 2022

Στα 100 χρόνια από τη γέννηση του Δανιήλ Αλχανάτη, μιας μεγάλης μορφής του Ελληνικού Εβραϊσμού και ενός πρωτεργάτη της μεταπολεμικής ανασυγκρότησης της εβραϊκής κοινότητας της Αθήνας, και στα 10 χρόνια από τον θάνατό του κυκλοφόρησε, το 2022, η βιογραφία του. Το βιβλίο, με τίτλο «Δανιήλ Αλχανάτης, Πορεία ευθύνης και προσφοράς» (εκδ. Ελληνική Παιδεία, Νίκας, 2022), έγραψε η ιστορικός Μιμικά Βαλενστάιν, αξιοποιώντας το ιστορικό υλικό - αρχειακό και οικογενειακό- που συνέλεξε ύστερα από πολυετή έρευνα η κόρη του Δανιήλ Αλχανάτη, Ντέλια.

Στο βιβλίο, η συγγραφέας συνυφαίνει αρμονικά τη γεμάτη διακυμάνσεις ζωή του Δανιήλ Αλχανάτη και το πολυδιάστατο έργο του, τόσο με τη γεμάτη γεγονότα-σταθμούς και προκλήσεις ιστορία της εβραϊκής κοινότητας της Ελλάδας και της Αθήνας, όσο και με το ιστορικό πλαίσιο της χώρας.

Παρακολουθώντας την προσωπική ζωή του Δανέλου (με αυτό το υποκοριστικό ήταν γνωστός στους Εβραίους της Αθήνας και αυτό χρησιμοποιεί η συγγραφέας στο βιβλίο, προσφέροντας μια ξεχωριστή οικειότητα ανάμεσα στον αναγνώστη και στον πρωταγωνιστή του έργου), ξετυλίγονται οι παράλληλοι δρόμοι της διαμόρφωσης του χαρακτήρα του, και του ενεργού του ρόλου στις εξελίξεις της ιστορίας. Κυρίως όμως, από το βιβλίο αναδύεται το ψυχικό σθένος, η εσωτερική δύναμη, το πρωτοπόρο πνεύμα, η αδιάκοπη δράση και η απέραντη αγάπη του Δανιήλ Αλχανάτη για τα πάντα γύρω του. Για την οικογένειά του, για την Σχολή του και την επιστήμη του -την Αρχιτεκτονική- για την Αντίσταση και την ελευθερία, για την κοινότητά του, για την πόλη του, για τη χώρα του... Όλα χωρούσαν στην καρδιά και στις πλάτες του Δανέλου Αλχανάτη.

Η ζωή και το έργο του μέσα από το βιβλίο

Τα κεφάλαια του βιβλίου ακολουθούν τα κεφάλαια της ζωής του Δανιήλ Αλχανάτη.

Γεννιέται το 1922 στο Θησείο, στην καρδιά της εβραϊκής κοινότητας της Αθήνας. Εισάγεται στο Πολυτεχνείο το 1940, χρονιά που χάνει τον πατέρα του και τον αφήνει προστάτη μιας πενταμελούς οικογένειας. Εντάσσεται στο ΕΑΜ από την αρχή της Κατοχής, με ενεργή συμμετοχή στις αντιστασιακές ενέργειες, συσπειρώνοντας δίπλα του ομάδα νέων Ισραηλιτών -και όχι μόνο- φοιτητών. Μετά τη συνθηκολόγηση των Ιταλών, τον Σεπτέμβριο του 1943, και την επικράτηση των Γερμανών σε όλη τη χώρα, ο διωγμός των Εβραίων απειλεί και την οικογένεια Αλχανάτη. Ο Δανέλος προμηθεύεται ψεύτικες ταυτότητες για όλους και ξεκινά την αναζήτηση καταφυγίων. Η οικογένεια σκορπίστηκε και ο Δανέλος, με τη μητέρα του και τον μικρό αδελφό του, κρύβονται στο Πυριτιδοποιείο, ως βομβόπληκτοι από τον Βόλο. Ακολουθεί η διαφυγή στα βουνά της

Εύβοιας και η ένταξή του στην Αντίσταση. Εντάσσεται στο αρχηγείο της Στενής, στο 7^ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ, με καπετάνιους τον Γιώργο Δουάτζη -με το ψευδώνυμο 'Όθρυς'- και τον Βαγγέλη Καραμιχάλη -με το ψευδώνυμο 'Βύρωνας'.

Με το τέλος του Πολέμου ο Δανέλος ξανασιμίζει με την οικογένειά του και επιστρέφει στο Πολυτεχνείο για να συνεχίσει τις σπουδές του. Ο εμφύλιος συντάραξε και τη ζωή του Δανέλου, ο οποίος συνελήφθη και τελικά εξορίστηκε στην Ικαρία. Ήταν από τους τυχερούς!

Στο σημείο αυτό το βιβλίο παραθέτει μια σημαντική ιστορική παρένθεση για την «τύχη» των Αριστερών Αντιστασιακών Εβραίων που εξορίστηκαν σε άλλους μαρτυρικούς τόπους εξορίας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις αγωνιώδεις προσπάθειες του νεοσύστατου τότε ΚΙΣ -εν μέσω μιας τεταμένης πολιτικής κατάστασης- να τους γλυτώσει από τη μεταγωγή στο «θανατονήσι», τη Γιάρο. Οι διαπραγματεύσεις, με πρωταγωνιστή τον δικηγόρο και συνιδρυτή του ΚΙΣ Ασέρ Μωϋσή, κατέληξαν στη συμφωνία να μεταναστεύσουν οι κατάδικοι Εβραίοι στο Ισραήλ, απαρνούμενοι την ελληνική ιθαγένεια. Ένα ακόμη πικρό κεφάλαιο της ελληνοεβραϊκής ιστορίας που αποκαταστάθηκε το 2011 με τον Ν. 4018.

Στην εργώδη ανασυγκρότηση της πρώτης μεταπολεμικής πενταετίας, ο Δανέλος ανήκει στην ομάδα των Εβραίων που έχουν «σηκώσει τα μανίκια» και δουλεύουν με κάθε μέσο και σε όλα τα επίπεδα για να αναβιώσει η εβραϊκή ζωή στην Ελλάδα. Ο ίδιος λέει χαρακτηριστικά: «Τότε κάναμε μια οργάνωση που την ονομάσαμε 'Αποκατάσταση', μαζί με τον Ισαάκ Εμμανουήλ, τον Μανώλη τον Αρούχ, τον Ισίδωρο Νόαχ, τον Μπίλλη Γαβριηλίδη και κατορθώσαμε πολλά πράγματα. Ήμασταν μια ομάδα με την ίδια ιδεολογία. Υπήρχαν και οι Σιωνιστές που ήθελαν να φύγουν στο Ισραήλ. Εμείς δεν θέλαμε, πατρίδα μας ήταν η Ελλάδα και ξεκινήσαμε έναν μακρύ αγώνα να ανασυγκροτήσουμε την Κοινότητά μας».

Στις 27.8.1950 ο Δ. Αλχανάτης εκλέγεται για πρώτη φορά μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών -με τότε πρόεδρο τον Νούλη Βιτάλ. Ένας νέος αγώνας ξεκινά. Μία από τις προτεραιότητες: το εβραϊκό δημοτικό σχολείο! Το έργο ανέλαβε προσωπικά ο Δανέλος, ως αρχιτέκτονας, μαζί με τον συνάδελφό του Ζακ Μπεράχα. Το σχολείο άνοιξε τις πόρτες του το 1960 και ο Δ. Αλχανάτης υπήρξε ο πρώτος Πρόεδρος της σχολικής Επιτροπής, θέση που κράτησε για πολλά χρόνια. «Όταν είδα τα πρώτα παιδιά να διαβαίνουν την πύλη του Σχολείου, τότε, τότε λοιπόν, ένιωσα τη μεγαλύτερη χαρά της κοινοτικής μου ζωής», είχε πει σε μεταγενέστερη συνέντευξή του ο Δανέλος.

Στις 20 Οκτωβρίου 1977 αναλαμβάνει τη προεδρία του ΚΙΣ διαδεχόμενος τον προσωπικό του φίλο Αλμπέρτο Κόβο. Παραμένει για ένα χρόνο και στέλνει μια ιστορική επιστολή στον τότε Πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή, υπογεγραμμένη από τον ίδιο και τον Μηνά Ελιέζερ, Γενικό Γραμματέα του ΚΙΣ τότε, καταγράφοντας όλες τις απαιτούμενες ρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν για να υπάρξει ισονομία των Ελλήνων Εβραίων με τους Χριστιανούς συμπολίτες τους. Από το 1978 επιστρέφει στην κοινότητά του, την Ισραηλιτική Κοινότητα Αθηνών, της οποίας διετέλεσε Πρόεδρος για πέντε διαδοχικές θητείες, από το 1980 έως το 1995. Η εβραϊκή ταυτότητα, η παιδεία, το μέλλον των νέων, οι επισκέψεις μαθητών στο Ισραήλ, η εξωστρέφεια των εκδηλώσεων μνήμης του Ολοκαυτώματος -κατά το Γιομ Ασοά τότε- η ασφάλεια της κοινότητας, η ανάπτυξη των διοικητικών υπηρεσιών, η συνεργασία του με το ΚΙΣ, αλλά και με εβραϊκούς οργανισμούς του εξωτερικού, οι τοποθετήσεις του για τα εκάστοτε καίρια ζητήματα του Ελληνικού Εβραϊσμού, συνθέτουν την πολυετή πορεία «ευθύνης και προσφοράς» μέχρι την αποχώρησή του Δανιήλ Αλχανάτη από τα κοινά. Οι

αλληπάλληλες τιμητικές διακρίσεις, από το 1996 που ανακηρύχθηκε επίτιμος πρόεδρος της Ι.Κ. Αθηνών μέχρι το 2010 που βραβεύτηκε από το ΚΙΣ, δείχνουν την εκτίμηση προς τον άνθρωπο και την αναγνώριση του έργου του.

Η αυτοβιογραφία ολοκληρώνεται με αφιέρωμα στην οικογενειακή ζωή του Δανέλου. Ένα πλούσιο φωτογραφικό οδοιπορικό στη ζωή της οικογένειας, τα 50 χρόνια του γάμου του με τη Ρόζα, τα λόγια των δικών του αγαπημένων ανθρώπων, των παιδιών και των εγγονών του. Τέλος, οι αφιερώσεις φίλων και συνεργατών στη μνήμη του, συμπληρώνουν με προσωπικά στιγμιότυπα την πορεία και την προσωπικότητά του.

- Η ψηφιακή έκδοση του βιβλίου διατίθεται στον παρακάτω σύνδεσμο:

https://issuu.com/athjcom.gr/docs/alhanati_216_pages-last3

- Οι ομιλίες της βιβλιοπαρουσίασης, βίντεο από τη ζωή του Δ. Αλχανάτη και το πλήρες βίντεο της εκδήλωσης στον ιστότοπο του ΚΙΣΕ στον παρακάτω σύνδεσμο:

[ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΑΝΙΗΛ ΑΛΧΑΝΑΤΗ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΠΟΡΕΙΑ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ»](#)